

HATTEMAGEREN

ADAM FRANTZ BODECKER
1818-1884

HATTEMAGEREN

**Adam Frantz Bodecker
1818 - 1884**

INDHOLD

	Side
Opvækst og læretid	2
Svend i Stockholm og på valsen	3
Etablering som fabrikant	11
Hattemageri	13
Firmaet A.F. Bodecker - Hofleverandør	15
Laugsvæsenet	20
Borgervæbningen	22
Husejer	23
Indfødsret	24
Giftermål og familie	26
Firmaet efter Adams død	29
Bilag 1 - 12a	31

OPVÆKST OG LÆRETID

Adam Frantz Bodecker blev født 29' Oktober 1818 på ejendommen Christinäholm eller Holms Backstuga i Stora Snärä, Bexheda (nu Bäckседа) sogn i Jönköping län, Småland, syd for Vetlanda. Den nøjagtige beliggenhed kendes ikke, men da Adams broder Olaus Henric senere ejede stedet, lå garveriet ved Hjærtån i nærheden af Liljeholmen. Adam blev døbt 1' November 1818 i Bexheda kirke, der formodentlig da så ud som på nedenstående maleri, der hænger i sakristiet. Adam var tiende barn, ud af 11, af garvermester Johan David Bodecker f. 1767 og hustru Margaretha Christina Widerström f. 1778. Kapitlet GARVEREN handler om forældrene.

Bexheda kirke

De ældste 8 søskende var født i årene 1799-1813 i Döderhult nær Oskarshamn, hvor Johan David havde etableret sig efter sin læretid i Kalmar. 1814 flyttede familien til Bexheda, hvor Johan David anlagde et garveri. I 1815 fik de en datter, som døde 1817, medens de øvrige børn alle synes at have nået voksenalderen, inklusive Adams lillesøster, der fødtes i 1823.

Gammel nedlagt vej i Stora Snärä

Adam voksede op i det naturskønne Småland midt i en flok børn, som tidligt måtte yde deres bidrag til familiens ophold. Drengene har arbejdet i Garveriet, og familien har formodentlig levet uforstyrret i en årrække, men begyndte så at spredes. I årene 1826-30 flyttede to sønner og to døtre bort for at tjene andre steder, og i 1829 flyttede faderen fra Bexheda, antagelig med hustruen og nogle af børnene. Han angaves at være flyttet til Högsby, men her mistes sporet trods ihærdig efterforskning. Anledningen til flytningen kan have været, at datteren Christina Margaretha, som da var 23 år, var død. Hun fik administreret den hellige nadver 20' Oktober 1829. Da forældrene flyttede, overtog Adams næstældste broder Olaus Henric garveriet og blev gift året efter.

Alle de fire andre brødre blev garvere som faderen, men Adam fandt et beslægtet erhverv. Hans faster Maria Christina, født ca. 1756, var i 1784 blevet gift med en enkemand, hattemagermester i Kalmar Carl Joachim Silke, født 1749, som havde været oldermænd i 1802-08. Det har sikkert fået Adam til at vælge erhvervet som hattemager.

Han kom da i lære hos hattemagernes
oldermand i Kalmar, J.Sv. Svensson.

I laugsprotokollen for 29^e November
1834 er han indskrevet:

Gossen Adam Frantz Bodecker, som arbejdet
1 års tid hos Åldermannen J. Sv. Svensson, blef
nu i läran inskrifven för ytterligare 4 år,
från denna tid räknadt.

Han är 16 år gammal född i Bäkseda Socken af
Jönköpings län.

Till lådan erlades	16 sk.
och till de fattige	4 "

Næste protokol-indførsel er fra 17^e November 1838:

Gossen Adam Frantz Bodecker som inskrefs i lära hos Mästaren
J. Jo. Svensson d. 29 Nov. 1834 på 4 års tid, och denna lärotid nu
Mera uttjänt, blef, efter företedh(?) gesäll stycke, som granskades
Och godkändes, uti lär(?) gifven och för behörig gesäll förklarad -

Till lådan erlades	16 sk.
och till de fattige	4 sk.

SVEND I STOCKHOLM OG PÅ VALSEN

Efter udstået læretid og godkendt
svendestykke arbejdede Adam som
svend i Kalmar, hvor han havde mange
slægtninge, indtil han i begyndelsen af
1842 som ugift "Hattmakar-Gesäll"
flyttede til Stockholm. Han var da
erklæret at være af god opførsel,
vakteret og at have været til alters på
sin fødselsdag 28^e November året før!

For den efterfølgende periode er kun
fundet et enkelt dokument til belystning
af Adams svendetid i Stockholm og i de
påfølgende år "på valsen" i Tyskland og
Frankrig. Dokumentet er Adams
egenhændige ansøgning om tilladelse til
at oprette en hattefabrik i København.
Ud fra dette curriculum vitae kan
forløbet da rekonstrueres således:

*Adams rejser Stockholm-Hamburg-
Berlin-Paris-København*

Omkring April 1846 rejste Adam til
Hamburg, antagelig pr. skib til Kiel og
videre med dagvogn, og fandt arbejde i
Hamburg. Der må han have tilegnet

sig tysk sprog og levevis, samtidig med at han udviklede sin faglige kunnen. Tyskland havde da i en årrække gennemgået udviklingen fra en samling af en mængde stater af forskellig størrelse til et toldforbund. Samtidigt havde den fremvoksende industri medført megen politisk uro, og i Februar 1847 blev der udstedt en forordning om indkaldelse af de otte provinsstænder til Berlin for oprettelse af en Landdag med to kamre. Uroen fortsatte, bl.a. under indtryk af de republikanske bevægelser i Frankrig.

Efter 1½ år i Hamburg tog Adam videre til Berlin og arbejdede dér i ½ år, indtil han ca. April 1848 fortsatte til Paris, hvor han fandt de allerbedste muligheder for i 2½ år at perfektionere sin uddannelse, blive bekendt med den nyeste udvikling inden for faget og indleve sig i den franske kultur

Frankrig havde siden Juli-revolutionen 1830 været regeret af den folkevalgte kong Louis Philippe, men i Februar 1848 kulminerede den stadige politiske uro med, at der den 23' opstod alvorlige stridigheder, som resulterede i en snes dræbte. Kongen opgav tronen, overgav den til sin tiårige sønnesøn og flygtede.

I Maj mødtes National-forsamlingen og vedtog, at Frankrig skulde være en republik. Men arbejderne rejste sig til væbnet modstand mod den nye regering, og 23' til 26' Juni 1848 kæmpede de forgæves mod hæren. Kampene krævede flere tusinde dødsofre og deportationer til kolonierne.

Fig. 117. General Lamoricière parlamentær med Arbejderne. Tressnit i L'Illustration fra Juni 1848.

Opstanden i Paris Juni 1848

En ny forfatning fremlagdes i November, og 10' December valgtes en præsident, som blev den landflygtige Louis Napoleon, broder-søn af kejser Napoleon. Han gik målbevidst frem og foretog natten mellem 1' og 2' December 1851 et statskup. I Januar 1852 udstedtes en ny forfatning, derpå valgtes den lovgivende forsamling, og efter bearbejdelse af de stemmeberettigede til gunst for oprettelse af et kejserdømme blev der afholdt folkeafstemning, hvorpå det 2' December 1852 blev forkyndt, at Napoleon III havde overtaget kejserværdigheden.

Det var således en af Frankrigs vanskeligste perioder Adam oplevede på nærmeste hold i sin tid i Paris. Under Adams 4-årige fravær fra Skandinavien var dér også sket store ændringer i samfundsforholdene, skønt det i begyndelsen var under langt mere afdæmpede forhold. Under kong Christian d. 8' var der en del uro i forbindelse med det problem, som opstod ved at hertugdømmerne Slesvig og Holsten stillede krav om at blive frigjort fra at være underordnet den

danske kongemagt. Uroen udløstes i et folketog til Christiansborg med omkring 15.000 deltagere 21' marts 1848.

Regeringen blev opløst og en ny blev dannet under kongens forsæde, men dagen efter ankom en deputation fra Slesvig-Holsten, som krævede svar på sin henvendelse inden 2 dage. Svaret blev givet den 24' og lød på, at kongen vilde tilstå Holsten en fri forfatning som en selvstændig tysk forbundsstat, men at hertugdømmet Slesvig skulde forbindes med Danmark ved en fælles fri forfatning.

Danmark mobiliserede under stor folkelig begejstring og befæstede Sønderjylland. Sidst i Marts trængte de slesvig-holstenske tropper mod Nord, men blev 9' April slået tilbage ved Bov. Christian d. 8' var død 20' januar 1848, og hans søn udråbt til konge som Frederik d. 7'. Han holdt nu sit indtog i Flensborg, og tropperne fortsatte til Slesvig by. Men nu fik oprørerne bistand sydfra: En tysk forbundshær på 30.000 mand, 3 gange de danskes tal. Efter nogen modstand rømmede de danske hele Jylland.

Det var på Rosenborg Eksercerplads, kong Frederik 7. den 29. marts 1848 tog afsked med tropperne, som skulle afgå til Slesvig. »Drag bort med Gud, vi ses snart igen på kamppladsen«, lød hans ord, der gjorde en kolossal virkning og øgede den popularitet, han allerede havde opnået ved udstedelsen af den fri forfatning.

*Frederik d.7' inspicerer tropper
i København.*

Så truede Rusland tyskerne til at rømme Jylland, Sverige sendte tropper og den danske flåde beherskede stadig Østersøen og blokerede de tyske havne. Der blev da sluttet våbenstilstand i august. Store politiske diskussioner mundede nu ud i dannelsen af den grundlovgivende rigsforsamling 23' oktober 1848, og Grundloven blev underskrevet 5' juni 1849. Hæren var nu øget til 41.000 mand imod de samlede tyske og slesvig-holstenske samlede på 65.000 mand.

Under kampene om Kolding 23. april 1849 blev slotsruinens suhyre, massive port skudt ned af det fjendtlige artilleri og blokerede udkørslen fra gården, som general Schleppegrell - til højre - netop havde beordret »batteriet Markussen« at forlade. Træsnit efter tegning af F. C. Lund i Holsts »Felttogene 1848. 49. 50«.

Stormen på Kolding slot

Danskerne trak sig tilbage, led et nederlag ved slaget om Kolding slotsruin og trak ind i det befæstede Fredericia, som nu blev indesluttet og belejret i flere måneder. Byen blev bombarderet, og mange bygninger ødelagdes, deriblandt Broder Wigelsen Kaarsbergs store købmandsgård, som nedbrændte til grunden 18' maj 1849. (Se kapitlet "Stationsforvalteren").

En afgørende kamp fandt sted 6' Juli, da de danske foretog et overraskende

udfald og slog belejrerne på flugt efter svære kampe. En ny våbenstilstand blev sluttet 10' Juli, og efter pres fra Rusland blev der 2' Juli 1850 sluttet fred mellem Preussen og Danmark, uden afgørelse af stridsspørgsmålene.

Stormagterne enedes nu om, at helstaten skulde genoprettes. Men slesvig-holstenerne fandt sig ikke i det og genoptog kampene, dog uden støtte af preusserne. Det kom til slaget ved Isted nær Flensborg 25' juli 1850, det hidtil blodigste slag på dansk grund med ialt over 6.000 faldne, deraf 1400 døde. Igen

trådte Rusland til, og efter nytår 1851 opløstes den fjendtlige hær, og den såkaldte Treårskrig ophørte.

Det var i denne situation, at Adam Bodecker blev den rette mand på rette sted og til rette tid. I August 1850 havde den københavnske hattemager Rothenborg gennem sine forbindelser fået øje på den lovende, nu 32-årige svend i Paris. Han tilbød ham arbejde i sit firma, og Adam rejste da til København og arbejdede i et år hos Rothenborg. Derpå indgav han 18' November 1851 den følgende ansøgning til Københavns Magistrat:

Efterat have i 5 Aar lært Hattemagerprofessionen dels i Calmar og dels i Stockholm og der være indskreven som Svend foretog jeg i Aaret 1846 en Rejse til Hamborg, hvor jeg arbejdede i 18 Maaneder, derefter til Berlin, hvor jeg ligeledes havde Arbejde i 6 Maaneder og derfra til Paris, hvor jeg i 2 Aar og 6 Maaneder havde stadigt Arbejde, som jeg stræbte at benytte til at gjøre mig bekendt med alt til Professionen Henhørende og i det hele sætte mig istand til at forestaae et Etablissement i denne Retning. Fra Paris blev jeg i August Maaned f.A. opfordret af Hr. Hattemagermester Rothenborg her i Staden til at komme hertil for at arbejde i hans Etablissement og har jeg efter den med ham derom afsluttede Contrakt senere arbejdet for ham, til hans Tilfredshed. Jeg troer at have erhvervet saadan Duelighed i det Haandværk, hvortil jeg har opoffret mig, at jeg vil være istand til selv at forestaae et Etablissement og da mit Ønske stedse har været rettet på at komme i en selvstændig Stilling for ved min Virksomhed at kunne sikre mig mit Udkomme uafhængig af Andre, saa tillader jeg mig herved, idet jeg vedlægger en af mig forfærdiget Silkehat, samt Attest fra 2 etablerede Borgere, der godtgjør, at jeg egenhændigen i deres Overværelse har forfærdiget denne Hat, at ansøge om at jeg maatte forundes Tilladelse til her i Staden at etablere mig som Silkehatte Fabrikant paa de for denne Næringsvei sædvanlige Vilkaar. Jeg tillader mig at vedlægge min Døbeattest saavel som det mig ved min Afreise fra Sverrig meddeelte Pas og Pas fra Paris hertil. -

Kjøbenhavn den 18^d November 1851

Underdanigst

(sign.) A.F.Bodecker

at jag med till följande bekräftar det förhållande
 att Bodecker mig som tillhållande till det som
 för denna Hattmagerens Ölmåttare Bodecker sig.
 tillåter mig att med tillgången till det som
 att mig till mig i 1851 för tillgången till
 för för Parisförel.

Köpenhamn den 18 November 1851
 Underskrift
 A.F. Bodecker

Till
 Köpenhamns Hattmager.
 18 Nov 1851

J. P. A. 3102
 1851

Facsimile af ansøgningens afslutning

Den i ansøgningen nævnte attest lyder således:

Undertegnede intuger og försekrer att Her A.F. Bodecker
 Egenhendigt förferdiget her medföljande Hatt, daa vi har
 været Nervarende vid tillverkningen.

Som hermed intuges

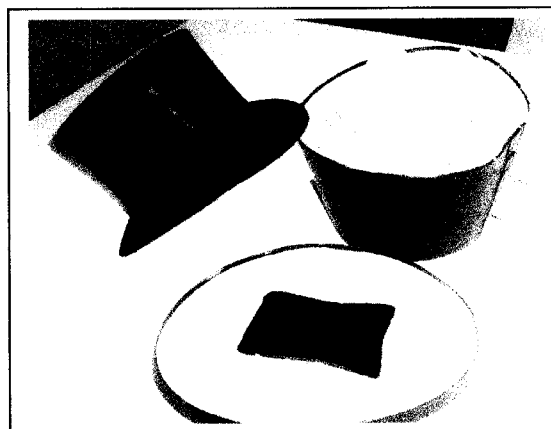
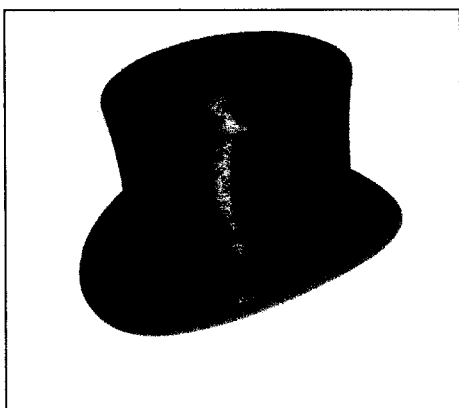
Kjøbenhavn den 17 November 1851.

Charles Minet

Coiffeur Østergade 12

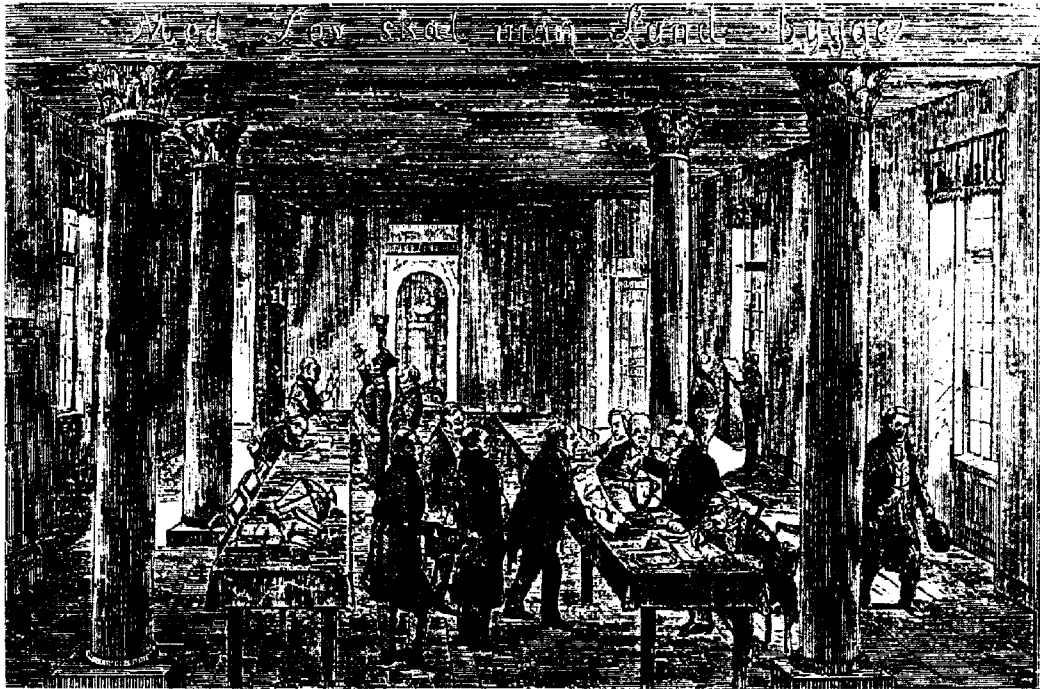
W. Genthe Snedkermester

Raadhuusstrædet N° 45

En Bodecker-hat fundet på et loppemarked i året 2001

Underskriften er tydeligvis Adams, medens teksten er skrevet af en anden person. Adam lærte aldrig korrekt dansk, som det ses af hans brev gengivet i Bilag 1, men han har sandsynligvis klaret sig godt på tysk og fransk, så den udenlandske accent kan have givet hans forretning en særlig aura.

Mesterprøve på Københavns rådhus (nuværende domhus)

Magistraten ekspederede ansøgningen videre til Indenrigsministeriet:

I vedlagte, hertil indleverede Ansøgning, med Bilage, anholder Adam Frans Bodecker om Tilladelse til at etablere sig som Silkehattefabrikant her i Staden.

Da Supplicanten ved den medfølgende Prøvehat, der efter de Andragendet vedlagte, af Paruquemagermester Charles Minet og Snedkermester W. Genthe udstedte og, ved deres Møde i vedkommende Secretariat, bekræftede Attest, har godtgjort sin Dygtighed i dette Fag, og der forøvrigt ikke fra vor Side vides Noget at erindre mod, at fornævnte Bodecker, der, som den ligeledes medfølgende Døbeattest udviser, er over Fuldmyndighedsalderen, stedes til Borgerskab paa den omhandlede Næringsvei, skulde vi, paa Grund heraf, samt i Henhold til hvad vi oftere tilforn have givet os den Frihed at ytre over lignende Andragender, hermed tjenstligst anbefale ham til at forundes den i denne Henseende fornødne Bevilling.

Kjøbenhavns Raadstue den 5 December 1851

M. Lange

Belchior(?)	Møllerup	Drejer
Meinert	Moen(?)	Duntzfelt

Kun en uge efter ekspederedes Kong Frederik d. 7's bevilling:

Vi Frederik den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg

Gjøre vitterligt: At Vi efter herom allerunderdanigst gjort Ansøgning og Begjæring samt at Os iøvrigt foredragne Omstændigheder, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at Adam Frantz Bodecker af Vor Residentzstad Kjøbenhavn maa sammested anlægge og drive en Fabrik for Tilvirkning af Mandshatte af Silkeflor med Rettighed til selv at væve det hertil forbrugende Silkeflor og Taft til Hattefoer og at holde de dertil fornødne Arbeidere, ligesom det og skal være ham tilladt selv at farve de Væver, som forfærdiges, samt at udsælge de ved denne Fabrik tilvirkede Silkehatte i store og smaa Partier i Overensstemmelse med Pl. 5 Juli 1825. -

Iøvrigt har han paa denne Næringsvei at tage Borgerskab og deraf at svare forfaldsmæssig Næringsskat, hvorfor han i alle Tilfælde, hvor der maatte blive Spørgsmaal om Fortolkningen af denne Vor Bevillings Ord og rette Mening, skal være Vor Indenrigsminister Handels-undergiven.

Forbydende Alle og Enhver imod det, som forestaaende faaer Hinder at gjøre. -

Givet i Vor Kongelige Residentzstad Kjøbenhavn d. 13^d Decbr. 1851
Under Vort Kongelige Segl

(L.S.P.)

Efter Hans Kongelige Majestæts allerhøjeste Befaling

Tillisch /Møller cpst.

Bevilling for A.F.Bodecker af Kjøbenhavn til sammesteds at anlægge og drive en Fabrik for Tilvirkning af Mandshatte af Silkeflor.

Samme dag meddelte Indenrigsministeriet til Magistraten som følger:

At der i Anledning af den med Kjøbenhavns Magistrats Skrivelse af 5 dn. derom hertil indkomne Ansøgning, under Dags Dato herigjennem ad mandatum er udfærdiget en allerhøieste Bevilling, hvormed det er tilladt Adam Franz Bodecker heraf Staden sammesteds at anlægge og drive en Fabrik for Tilvirkningen af Mandshatte af Silkeflor, samt at denne Extradition foreligger til Løsning for Ministeriets Kasserer imod Erlægelse af det anordnede Gebyr, 17rd, det skulde man herved tjenstligt melde til Efterretning og videre Bekjendtgjørelse

for Supplicanten, hvem det derhos maatte tilkjendegives, at, saafremt Løsningen ikke har fundet Sted inden 6 Uger efter denne Notifications Forkyndelse for ham, vil der blive truffet Foranstaltning til Gebyhrets Inddrivelse ved Udpantning i Henhold til Pl. 23 Novb. 1827 §2.
Den indsendte Prøvehat remitteres.

P.M.V.

Til (ulæseligt) /Møller cpst.
Kjøbenhavns Magistrat

Herefter kunde, og skulde, Bodecker ansøge om Borgerskab, som da også blev bevilget. Borgerskabsprotokollen for 5' Februar 1852 anfører:

Adam Frans Bodecker født i Sverrig d. 29 Octr. 1818 vandt Borgerskab som Silkehattefabrikant i Overensstemmelse med allerh. Bevilling af 13 Dec. 1851.
Ansæt ved det Borgerl. Artillerie.

Et formelt borgerbrev blev udstedt 5' Februar 1852 (se side 13). Det blev leveret tilbage i 1856, da han ændrede borgerskab.

Forretningen blev fra starten etableret på Kongens Nytorv . Adam sigtede efter det bedste klientel, og på den tid var pladsen byens centrum. Herunder ses et parti af torvet med Nyhavn i forgrunden og til venstre Raus Palæ, det senere Hotel d'Angleterre. I midten Hovedvagtsbygningen, hvorfra dagligt udgik vagterne ved stadens 4 porte, og dernæst bygningen med Bodeckers første forretning.

ETABLERING SOM FABRIKANT

Som indledning til sin virksomhed indsatte Adam i avisen "Flyveposten" for Lørdag d. 3' April 1852 to enslydende annoncer, den første på fransk og den anden på dansk, således:

Chapellerie Française.
354. Place Royale.

J'ai l'honneur d'informer le public qu'aujourd'hui, mardi, 30. Mars, j'ai ouvert mon magasin de chapellerie à l'instar de Paris. Les procédés de fabrication que j'ai apporté de cette ville, où j'ai travaillé pendant plusieurs années et les relations que j'y entretiens avec les premières maisons de commerce en ce genre, me mettent à même de fournir aux consommateurs des chapeaux, tant soit que feutre, de qualités supérieures, à tous égards, à tout ce qui a été fabriqué jusqu'ici dans le Nord.

Modes les plus nouvelles, solidité, élégance, prix très modérés.

NB. Les chapeaux de ma fabrique sont imperméables à la transpiration et garantis.

A. F. Bodecker.

Nyt Hatt-Etablissement,
(Chapellerie Française)
Kongens Nytorv Nr. 354.

Undertegnede tillader sig herved at underrette det ærede Publicum om, at jeg idag, Tirsdag den 30te Marts, paa ovennævnte Sted aabner et Udsalg af moderne, solide, superfine Hatte efter de nyeste Moder og til de billigste Priser. Et fleraarigt Ophold i Paris og omfattende Forbindelser med et af de fortrinligste Pariserhuse, sætter mig istand til at levere et Fabrikat, saavel i Silke som Filt, der i Fiinhed, Soliditet og Elegance fuldkommen kan staa ved Siden af ægte Pariserhatte og overgaae hvad hidtil i Danmark i denne Retning er leveret. Hattene kunne, da de ere fabricerede efter et nyt Princip, ikke gjenstrænge af Svøb. Bestillinger modtages og expederes hurtigt og billigt.

A. F. Bodecker.

Nyt Hatt-Etablissement,
(Chapellerie Française)
Kongens Nytorv Nr. 354.

Undertegnede tillader sig herved at underrette det ærede Publicum om, at jeg idag, Tirsdag den 30te Marts, paa ovennævnte Sted aabner et Udsalg af moderne, solide, superfine Hatte efter de nyeste Moder og til de billigste Priser. Et fleraarigt Ophold i Paris og omfattende Forbindelser med et af de fortrinligste Pariserhuse, sætter mig istand til at levere et Fabrikat, saavel i Silke som Filt, der i Fiinhed, Soliditet og Elegance fuldkommen kan staa ved Siden af ægte Pariserhatte og overgaae hvad hidtil i Danmark i denne Retning er leveret. Hattene kunne, da de ere

fabrikerede efter et nyt Princip, ikke gennemtrænges af Sved.
Bestillinger modtages og expederes hurtigt og billigt.
A. F. Bodecker.

Den angivne adresse dækker bygningen på hjørnet af Hoved-vagtsgade, som senere med naboejendommen gav plads for Store Nordiskes bygning. Efter de første år har Bodecker fundet det formålstjenligt at indtræde i hattemagerlauget.

Ganske vist ophævedes laugs-væsenet ved den gennemgribende Næringslov af December 1857, men laugene blev dog ikke ophævet. I hvert fald søgte han i 1856 om ændring af sit borgerskab, og i Borgerskabs-protokollen for d.6' Marts 1856 er indført:

Adam Franz Bodecker, f. i Sverrig, foreviste Nyt i Hattemagerprofessionen, der blev antaget. - Han indleverede til Passation det ham under 5 Febr. 1852 som Silkehatsfabrikant meddelte Borgerskab, hvilket han ønskede forandret til Borger-skab som Hattemagermester. Oldermændene Rothenborg var mødt.

Bodeckers første forretning Kg. Nytorv /Hovedvagtsgade

Borgerbrevet (se Bilag 2-2a), som endnu er bevaret, udstedtes på datoen for indførslen i protokollen. 5 måneder senere var Bodecker d. 21' Juli

1856 for første gang en af de 8, der underskrev regnskabet i Hattemagerlaugets regnskaber.

HATTEMAGERI

Når Adam fik så stor succes i sine forretninger, kunde man forestille sig, at hans tilsynekomst på datidens københavnske scene tilførte revolutionerende nyheder i modens verden. Men sandheden findes nok ved betragtning af udviklingen i hattens historie.

Mandshattens form har vekslet siden de første kendte hovedtøjer fra 1300-tallet over huer, hætter, kasketter, baretter, og højpuldede, tilspidsede hatte med smal skygge (såkaldte spanske hatte) i 1500-tallet. I 1600-tallet kom den lavpuldede, fjerbesatte filthat med bred skygge, og omkring 1780 opbøjede man skyggen på forskellig måde, 2- eller 3-kantet. Mest kendt af disse er Napoleons-hatten.

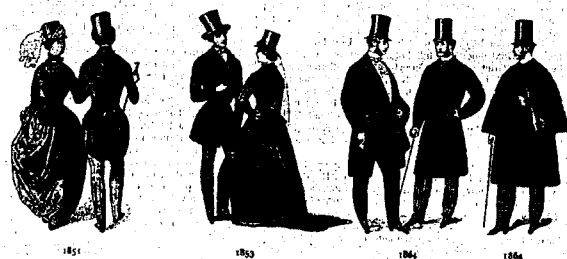
Den *høje hat* opstod omkring 1800, og dens 100-års jubilæum fejredes i 1897. Anledningen var, at en urtekræmmer på Strand i London, John Hetherington, havde opfundet den og vist den foran sin butik 15' Januar 1797, hvad der forårsagede et stort opløb og kostede ham en tiltale for gadeuorden. Over for Lord Mayor erklærede han, at borgeren i et frit land måtte have lov at bære sin hat, som han vilde. (Ligesom senere Holger Drachmann sagde). Han blev da frifundet og blev båret hjem i triumf; det var jo tiden for de store friheds-idealers. Endnu før denne begivenhed var den høje hat dog opstået i Frankrig, hvad der kan ses af et maleri fra 1796, som viser en lapset type kaldet en *Incroyable* med sin højt svungne hat i hånden.

De første høje hatte blev fremstillet af filt af bæverskind, men også hare-, kastor- og især kanin-hår anvendtes til filten. Og i 1803 fik den engelske John Wilcox patent på silkehatte af stivet bomulds-lærred overtrukket med silkepelouche. Fabrikationen kom dog først igang 1823. 1812 fik den københavnske modehandler Petersen bevilling på at forfærdige mandshatte af silkeflos, trukket på en form af pap, senere af filt.

1823 opfandt en englænder den sammenklappelige høje hat, som i 1834 blev perfektioneret i Paris af Gibus og fik betegnelsen *Chapeau-claque*.

En række eksempler på de bestandigt skiftende moder i høje hatte ses på de herefter viste illustrationer. Det ses her, at også nogle frimodige kvinder vovede at anvende herrehattene. Manden fra 1835 med en smal-skygget hat bar den anderledes end efter den gamle skik; tidligere bar man den under armen. og i alle tilfælde sådan, at dens skinnende hvide foer og svederem vistest frem.

Sideløbende med cylinder-hattene fandtes også *Homburgeren* med opbøjet skyggekant og den mindre ceremonielle, rundpuldede *Bowlerhat*, som i Danmark blev meget udbredt omkring 1900 i borgerskabet. Den sidste har i Danmark overlevet som kendetegn for slagtere, og som et kuriosum kan det nævnes, at først i 1900-tallet var det et led i murernes svendeprove at hvidte et loft iført bowlerhat uden at efterlade ét stenk af kalk på hatten. Den høje hat

bruges som bekendt endnu i dag af skorstensfejere, oprindeligt som hovedbeskyttelse, når de kravlede inde skorstenene.

Da Adam Bodecker i 1852 nedsatte sig i København, var klientellet således bekendt med alt hvad hatte angår, pånær måske en finurlig indretning til den perfekte, individuelle formgivning til den kræsne kunde: En *Conformateur*, som registrerede kundens hovedform. Den bestod i en hatformet konstruktion med en krans af forskydelige træribber, som anbragtes tæt ind til kundens hoved, og en inderkreds af ribber, der forskød sig synkront med yderkredsen og var forsynet med nåle, der aftegnede hovedformen på et stykke karduspapir.

Herved dannedes en skabelon, der forsynedes med kundens navn og kunde benyttes ved fremstilling af hatte til den samme kunde. Et eksemplar af

en sådan conformateur var i 1957 opbevaret hos Bodeckers efterfølger, og på næste side vises billederne af to prominente kunder og deres tilsvarende skabeloner.

En conformateur

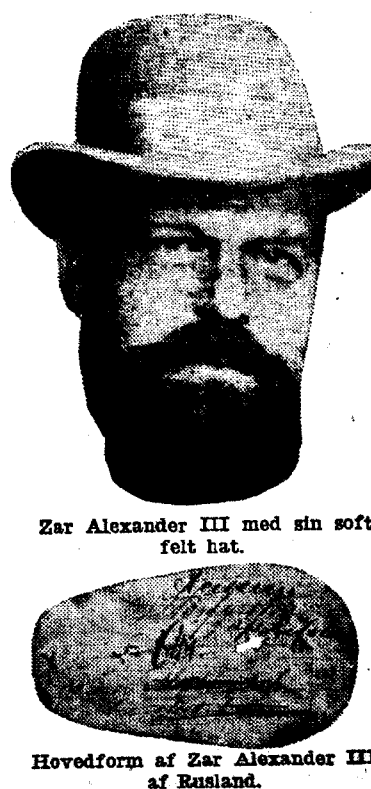
Interessant er det, at forskellige personer af samme familie påstås at vise stor lighed i hovedform. Måske mindre interessant at erfare, at Adams oldebarn som lille dreng, ved besøg i hatteforretningen, havde den blandede oplevelse at få sin hovedform aftegnet.

Var dette fransk opfundne apparat måske endnu ukendt i landet, var dets anvendelse sikkert et trækplaster.

En anden tiltrækning har sikkert også været oplysningen om, at de nye hatte ikke kunde gennemtrænges af sved. Det væsentligste ved Adams succes må dog nok søges i hans personlighed, som i 1957 er beskrevet af Berlingerens journalist G. Buchwald: "*Forretningens grundlægger..... Bodecker var en højt kvalificeret og meget foretagsom hattemager, der snart blev kendt for sit særlige tag på at dreje en hat efter kundens ønske og hoved*".

Kong Christian d.9' og hans hovedform

Czar Alexander d.3'

FIRMAET A.F.BODECKER

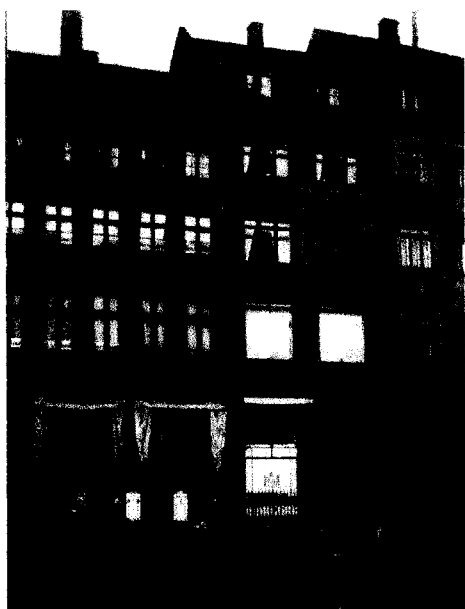
Adams målbevidste stræben mod at få det bedst mulige klientel ses af hans valg af butikkens placering, og af at han - ligesom under enevælden - stillede sin første ansøgning til kongen, trods det at Grundloven i

1849 havde medført ændrede tjenesteveje. Blandt hans kunder fandtes en imponerende række af Europas kronede hoveder, sågar også siamesiske prinser. De opsøgte alle butikken under deres besøg i

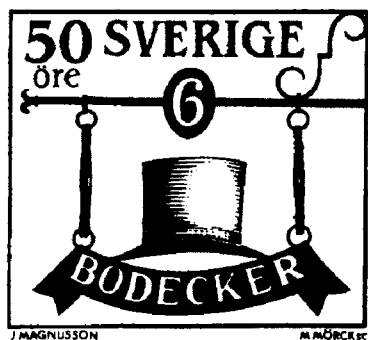
København. De var med til at skabe herremode og gav derved bedre reklame for foretagendet end nogen anden af tidens muligheder.

Som et led i kommercialise-ringen af forretningen ansøgte Adam om at blive Kongelig Hofleverandør, hvortil tre betingelser skulde være opfyldt: 1) 10-15 års regelmæssig levering til hoffet;

2) Smukt og veldrevet firma; 3) Personen skulle være et ordentligt og velestimeret menneske. Bevillingen blev udstedt, uvist hvornår, og den udnyttedes i alle firmaets tryksager, stempler og hattefoer. Den havde sikkert stor betydning, også ved deltagelse i internationale udstillinger i Paris, London og andre toneangivende steder.

Kongens Nytorv 20-22

Frimærke ca. 1989

Stockholm-filialen i Fredsgatan 6

*Inventaret var tegnet af arkitekt H.V.Brinkopff, hvis datter Mariane blev gift med Alexander Bodecker.
(Se også bilag 12/12a)*

Efterhånden udvidedes kundekredsen også uden for København, og der blev oprettet filialer i Odense, Göteborg, Stockholm 1882, Kristiania (Oslo),

Helsingfors og St. Petersborg. Den svenske bog "Sveriges Firmor och Män" fra 1886 har en artikel om firmaet, som gengives herefter:

"A.F. Bodecker, hattfabrik, Stockholm, Fredsgatan 24, Göteborg, Södra Hamngatan, Köpenhamn, Kongens Nytorv 20. Denna skandinaviska firma, med sin huvudaffär i Köpenhamn och sina filialer i Stockholm och Göteborg samt även i Odense, grundades 1851 af hr. Adam Frantz Bodecker och har under en lång följd af år gjort sig ett berömt namn inom hattfabrikationen. Firmans fabrikater äro bekanta inom och utom Skandinavien; prisbelönade på en mängd utställningar hafva de ett berättigadt anseende, som gör alla reklamer överflödiga. Firmans felbhattar äro bekanta för at vara lätta, solida och varaktiga, samt en gång afpassade förändra de sig icke. -- Såväl lokalen i Stockholm som den i Köpenhamn utmärkar sig för ytterst smakfull inredning i hvitt och guld med sidenfotöljer, speglar och drourier, och skola de ännu mera utvidgas och förskönas och äro full jämförliga, om icke öferträffande de förnämsta etablissementen af detta slag i Paris och London. Lokalen i Stockholm med sin elektriska belysning och sin praktfullt utstyrda salong, som ännu mera kommer att förstoras, äro otvifelaktigt en af hufudstadens mest inbjudande butiker och kan tjena till mönster, ty det är stil i allt från golf till tak. De prydliga skåpen med sina rika lager af hattar af alla slag och modeller erbjuda för den besökande ett charmant urval. Fabrikatet, med sin bekanta stämpel inuti hatten, är från gammalt en borgen för att varan är god."

Interiør fra Kgl. Hof Hattfabrikant A. F. Bodeckers Fabrik. (Udsalg: Kongens Nytorv 20)

Alexander Bodecker (til venstre) inspicerer produktet

Den første butik i København var indrettet i bygningen på Kongens Nytorv, på hjørnet af Hovedvagtsgade, matr. nr. 354, som vist på billedet side 13. Forretningen gik så godt, at da en ejendom skråt over for hans butik i 1858

blev sat på auktion, købte han den og indrettede sig dér med butik, værksted og bolig for familien. (Se side 24). Her vises et par billeder af kælderværksted og lager.

Lageret

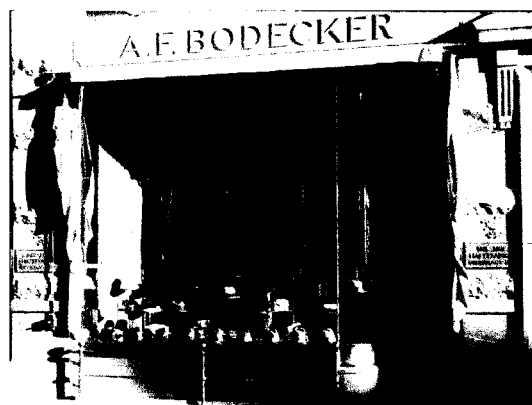
Da Københavns merkantile centrum i slutningen af 1800-tallet flyttede fra Kongens Nytorv til den nye Rådhusplads, skiftede firmaet adresse til Frederiksberggade nr.2. Her lå butikken, indtil den under en ny ejer blev flyttet det korte stykke i gaden til det fremtrædende hjørnehus på Nytorv, hvorfra navnet Bodecker kendes af mange nulevende.

Da mængden af solgte hatte efterhånden oversteg kapaciteten af den lille fabrik på Kongens Nytorv, oprettedes en

særskilt fabrik i Rymsgade, som kom under ledelse af Adams ældste søn Frantz. Ud over den egne produktion førte butikkerne også importerede varer som de fashionable Borsalino- og Stetson-hatte. Men aldrig andet end herrehatte! Det var et princip, som også overholdtes af sønnen Alexander, selv da det efter første Verdenskrig blev almindeligt at gå uden hat, og salget derfor stadig mindskedes. Venerne foreslog da Alexander også at føre for eksempel stokke, paraplyer eller handsker, men NEJ, han var hattemager.

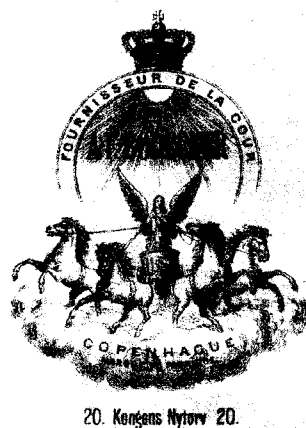
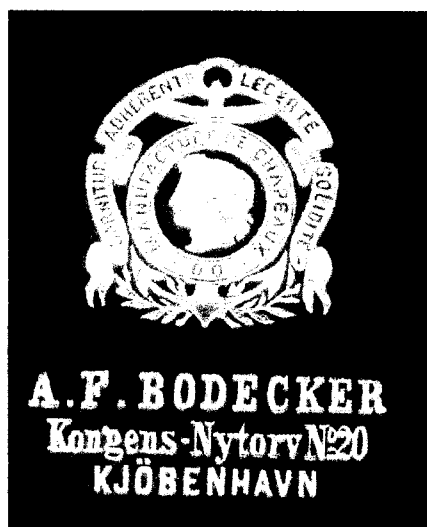
En artikel i "Søndags-posten" af 17de februar 1895 om hattemager Frantz Bodecker nævner, at han gik i Borgerdydskolen og derfra tog Præliminæreksamen, stod i lære hos faderen i 5 år og blev svend i 1876. Han var formand for Hattemagerforeningen og fra 1890 for Mesterforeningen samt oldemand for Lauget og Medlem af Haandværkerforeningens repræsentation.

Artiklen omtaler hattefabrikken i Ryesgade, og at fabrikationen senere blev lagt til side og detailforretningen udvidet, "saa at den nu er den største i Norden, og beskjæftiger 40-50 mandlige og kvindelige Arbeidere." Den fortsætter: "....skal en Hat være rigtig moderne, har det i en Aarrække jo været Skik, at den skulde være udgaaet fra

Butikken i Frederiksberggade

Bodeckers Etablissement. Den nuværende Formand for Hattemagerforeningen er en sympathetisk Skikkelse, der er i høj Grad afholdt af Alle, som komme i Berøring med ham." (Anledningen til artiklen var Mesterforeningens 25 års Jubilæum)

Fra hattefoer

LAUGSVÆSENET

I Salmonsens leksikon kan man læse, at Laugsvæsenet var fælles for næsten alle Europas kulturlande og opstod på det tidspunkt, hvor arbejdsdelingen i det pågældende land var så fremskreden, at man kunde leve af at beskæftige sig med en enkelt næringsvej. Udøverne af et bestemt fag sluttede sig sammen for at hjælpe hinanden, og for gennem øvrigheden at øve kontrol med fagets udøvere, sikre dem eneret på håndteringen og derigennem sikre kunderne gode ydelser.

Handels- og håndværkslaug opblomstrede i 1400-tallet og afløste tildels de endnu ældre "Gilder". Laugene havde både social og økonomisk betydning og oprettedes enkeltvis i de større byer. Efterhånden udvikledes der, især under påvirkning fra Tyskland, regler for deres organisation, for krav til nyoptagne medlemmer og deres uddannelse og for kvaliteten af produkterne. Disse regler kaldtes "Skrå" og skulde hjælpe medlem-merne til et anstændigt levebrød og sikre dem mod ublu konkurrence. Skråene var i tidens løb udviklet og vedtaget af hvert laug for sig, og de var forgæves søgt ophævet af øvrigheden.

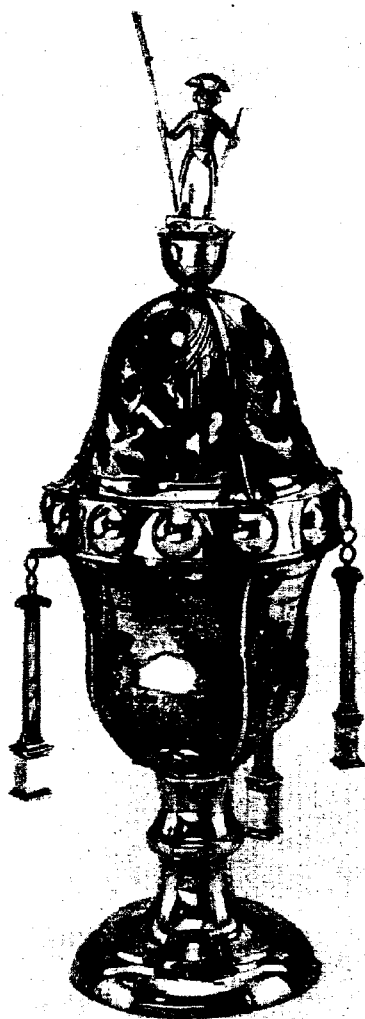
Hvert laug havde en oldermand, valgt på åremål, og tre klasser: mestre, svende og lærlinge. Læretiden var, alt efter faget, fra 3 til 7 år, derpå optoges den udlærte i svendenes laug og tog derefter "på valsen". Det vil sige, at de vandrede (til fods) et par år gennem

fremmede lande og fandt dér arbejde gennem de derværende laug (Se Bilag 3). Efter hjemkomsten arbejdede de en årrække som svende, indtil enkelte af dem fandt mulighed for at nedsætte sig som mestre - evt. når en af de lokale mestre afgik ved døden.

For at blive mester i et laug, skulde man aflægge mesterprøve. Dette forudsatte normalt, at man havde været indskrevet som svend i laug og havde aflagt svendepøve. Desuden skulde man oprindelig være ægtefødt !

Sidst i 1700-tallet blev imidlertid den frie konkurrence almindeligt anerkendt, og laugsvæsenet blev udsat for megen kritik. Danmarks regering turde dog kun indføre visse lempelser. Industriforeningen i København arbejdede for næringsfriheden, som blev endeligt fastslået ved Grundloven af 5' Juni 1849, og ved næringsloven af December 1857 bortfaldt laugenes eneret. De fleste laug blev dog ikke ophævet, men bestod stadig som mesterforeninger, især i København. Deres virke var navnlig som understøttelses- og lånekasser.

I laugene afholdtes traditionsrige ceremonier med benyttelse af visse ceremonier og symboler. Et eksempel er svendeoptagelsen, hvorved Alexander Bodecker i 1880 optoges i Hattemager-svendeforeningen af København og fik tildelt Svendenavnet "God Fremtid" (Se Bilag 4). Broderen Frantz fik i 1876 svendenavnet "Haabet fra København".

Velkomsten var lavets store drikkekar, som blandt andet brugtes ved optagelse af nyudlærte svende. Den var fyldt med øl, og tildrikningen foregik efter et stift ceremoniel. Man måtte ikke berøre pokalen uden at bære handsker eller tildække hænderne med et hvidt tørklæde. Oldgesellen løftede velkomsten op, tog låget af og drak svenden til, mens han ved hver af disse bevægelser fremsagde bestemte replikker. Derpå rakte han den til svenden, der drak af den som tegn på, at han nu var optaget i lavet. Ofte skænkede svenden et sølvskilt til velkomsten som minde. Odense murersvendes velkomst fra 1777, der ses her, har ingen skilte, men er smykket med de fire søjleordner. Privateje, Wermund Bendtsen fot.

Murersvendenes "Velkomst". Pokal fra 1777

Logo fra en emballage

BORGERVÆBNINGEN

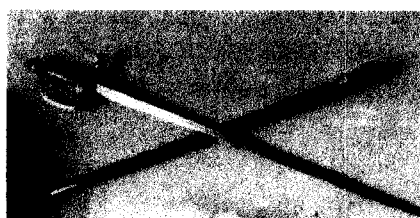
Iflg. Den Danske Encyklopædi var Borgervæbningen "militært organiserede korps, der i Danmark bestod af købstædernes våbenføre mænd. Borgervæbninger kendes fra 1500-tallet og var beregnet til at deltage i det lokale forsvar, men kunne også anvendes som supplement til det nationale. Ordningen forfaldt gennem 1700-tallet men blev genoprettet i 1801 som en borgerlig pendant til det bondeudskrevne landeværn. I

København samledes i 1808 flere frivillige korps i Københavns Borgervæbning. (.....) Ordningen ophævedes for købstæderne i 1873 og for Københavns vedkommende ved forsvarsordningen af 1909."

Da Adam fik borgerskab i 1852 var det en betingelse, at han lod sig indrullere i det borgerlige artilleri, som var en del af Borgervæbningen, og dér figurerer han senere som kaptajn.

Borgervæbningens uniformer

Adams kaptajnssabel
på oldebarnets studerekammer

HUSEJER

Huset på Kongens Nytorv N° 20, som blev Bodeckers domicil i mange år, købte han for ialt 20,030 Rdlr i november 1858 på auktion af dødsboet efter oberstløjtnant ved det borgerlige infanteri og kongelig Hof Hattemagermester Carl Frederik Kjeldskov, som døde i 1858. Kjeldskov var 19/4 1841 som major blevet tilskødet ejendommen, som har matr. nr. 213 i St. Annæ Østre Kvarter. Den blev 10/7 1858 vurderet til 28.000 Rd.

Bodeckers overtagelse af ejendommen 22' november 1858 blev delvis finansieret af en bank-hæftelse på 1170 Rd og en 2' prioritet på 9100 Rd til Robert og William Mitchell. De blev endeligt udslettet 22' december 1884. De øvrige finansielle forhold er noteret, men medtages ikke her som værende af sekundær interesse idag.

19* januar 1861 lod Bodecker ejendommen vurdere til 33.000 Rd efter istandsættelse. (For denne vurdering foreligger 5 udførlige folio-sider, som ikke er medtaget heri. I stedet henvises til vurderingen af 1904, gengivet i Bilag 7 og 8-8a) En udateret bygningstegning ses i Bilag 9.

Efter Bodeckers død overtog hans enke 12/10 1885 naboejendommen matr. nr. 214 (ses til venstre i billedet side 17). 22/8 1894 fik ejerne tilladelse til at åbne forbindelse til dette hus. Der blev også efterhånden udført forskellige ændringer og moderne installationer i husene, bl. a. gaves 20' oktober 1884 tilladelse til at opsætte en dampkedel på 1½ HK.

21' september 1904 blev matr. nr. 213 efter Aurora Bodeckers død påny vurderet (Se Bilag 7 og 8-8a). De to sammenhængende huse var da tilsyneladende begge lagt under matr. Nr. 213 og rummede flere udlejede boliger foruden virksomhedens butiks-, værksteds- og lagerlokaler og familiens bolig. Af bilag 8a ses, at i 1904 var den årlige lejeindtægt ialt 10,350 Kr, medens udgifterne var på 2,200 Kr. inkl. skatterne på 518 Kr. Samtidig var ejendommens handelsværdi ansat til 155,000 Kr.

INDFØDSRET

Efter godt 20 år i Danmark kunde Adam føle sig så rodfæstet med sin familie og sit velrenommerede borgerskab, at han besluttede sig til at ansøge om dansk indfødsret. Han fremsendte da gennem Københavns Magistrat følgende skrivelse:

Kjøbenhavn d. 8 Oktober 1871.

Til Kongen!

Idet jeg allerunderdanigst ansøger om at erholde Indfødsret i Riget, tillader jeg mig at bemærke følgende:

Som det sees af vedlagte Daabsattest er jeg født i Sverig d. 29 Oktober 1818. I Aaret 1850 kom jeg hertil Staden, arbeidede i Hattemagerhaandværket og vandt i 1852 Borgerskab som Silkehattefabrikant heri Staden, hvilket jeg i 1856 efter at have gjort Mesterstykke ombyttede med vedlagte Borgerskab som Hattemagermester, ligeledes heri Staden. I de 22 Aar, hvori jeg saaledes stadig har opholdt og ernæret mig heri Staden, har jeg efterhaanden skabt mig en betydelig Bedrift og som jeg haaber vidst at erhverve mig mine Medborgeres Agtelse og Tillid, i hvilken Henseende jeg tillader mig at henvise til nedenstaaende Vidnesbyrd. Naar jeg hertil føier, at jeg er Eier af en fast Eiendom heri Staden, nemlig Kongens Nytorv N° 20, og at jeg ved Ægteskab med en dansk Kvinde, see medfølgende Vielsesattest, og som Fader til 5 Børn er bleven endydeligere knyttet til det Samfund, hvori jeg lever og virker, tør jeg haabe, at Deres Majestæt allernaadigst vilde understøtte nærværende allerunderdanigste Andragende, og at dette maatte vinde den høie Rigsdags Billigelse.

Allerunderdanigst

A:F:Bodecker

Hr Hattemagermester A F Bodecker er mig (bekendt?) som en særdeles dygtig og i alle Henseender hæderlig Mand, han er gift med en dansk Kone, har 5 Børn og har knyttet sig og Sine fast til Danmark, (i?) hvilket de alle see deres eneste og rette Fædreland. -

Kjøbenhavn d 17 Octbr 1871

V(?)Rothe

Overretsprocurator

Ovenstaaende Anbefaling kan jeg i et og Alt tiltræde da Hr A F Bodecker er mig nøie Bekjendt.

P(?)Dahl

Hofjuvelerer

Magistraten sendte 1' november andragendet videre til Indenrigsministeriet:

Ved at fremsende et Andragende med Bilag, hvori
Hattemagermester Adam Frans Bodecker, der er født i Sverrig
den 29' Octb. 1818 og siden Aaret 1850 har opholdt sig heri
Staden, anholder om at forundes Indfødsret, skal jeg tjenstlig
yttre, at denne Sag har været foretaget i et Møde af den samlede
Magistrat, og at denne har vedtaget at anbefale Andragendet, da
Ansøgeren er vel bekendt for de fleste af Magistratens Medlemmer.-

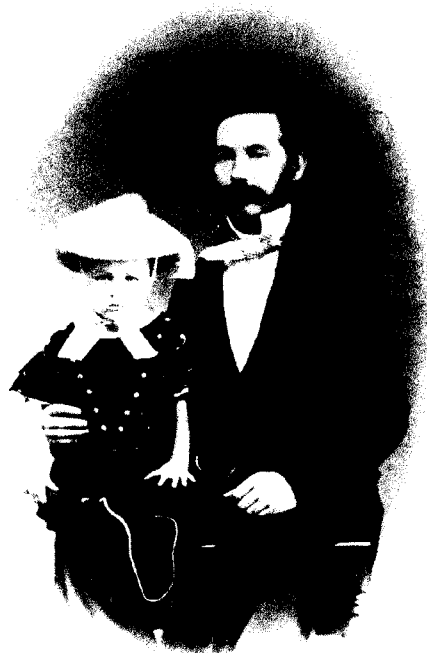
L.Larsen

/Dahlerup

Indfødsretten blev bevilget ved lov af 1/3 1873 (Se Bilag 5)

Aurora Clementine Margrethe Comestabile
(1828-1904)

Adam Frantz Bodecker
(1818-1884)

GIFTERMÅL OG FAMILIELIV

Gennem sit arbejde, eller gennem lauget, er Bodecker kommet i kontakt med en ældre hattemagersvend med det fremmedartede navn Vincenzo Comistabili, søn af en indvandret italiener, hvis smukke datter Aurora blev Bodeckers skæbne. Hun var født 9' November 1828 i Store Brøndstræde 86 i et af Københavns skumlere kvarterer og blev døbt i Trinitatis kirke 26' December 1828. Hendes farfar var den indvandrede italienske konditor Louis Comestabile, og kapitlet KONDITIONEREN handler om hans liv i København.

Aurora Clementine Margrethe Comistabili boede i Larsbjørnstræde matr. nr. 177, da de mødtes. Hun var

ugift, da hun 20' Oktober 1853 fødte en søn, som 4' December s.å. blev døbt i Frue kirke med navnet Gustav Adolf Comistabili. Angiven barnefader var Frants Adam Bodicker, hattemagersvend. Barnet er uden tvivl blevet sat i privat pleje eller bortadopteret, i hvert fald er der i familien dyb tavshed om drengens eksistens. Ved skiftet efter Adam (se bilag 11) blev han ved en behændig - måske ofte anvendt - formulering bragt i glemsel for alle andre end moderen.

Et halvt år efter barnets dåb indgav Adam følgende ansøgning (se gengivelsen på Bilag 6):

Til Kongen !

Undertegnede Adam Frans Bodecker, som agter at indgaae i Ægteskab med Jomfrue Aurora Clementine Margrethe Comistabili, ansøger herved om et Vielsebrev, til uden foregaaende Tillysning fra Prædikestolen, at kunde lade os vie af vedkommende Præst. -

Kjøbenhavn d. 19^d Juni 1854

Allerunderdanigst

A: F: Bodecker

Kongebrevet blev ekspederet dagen efter, og 25' Juni 1854 blev vielsen foretaget i Præstens bolig i Frelsers sogn. Dåbsvidnerne var Præsten, klokkeren og dennes hustru, altså skete det så diskret som muligt af hensyn til faderens professionelle status.

Blot 2½ måned senere fik parret deres første ægtefødte barn 11* September 1854, en pige som blev døbt i Vor Frue kirke 22' Oktober med navnet Frandsine Olympia Amalia. Hun var således

opkaldt efter både faderen, moster Mathilde Olympia Laura og moster Amalia Beathe Adelaide.

15' Oktober 1855 fødtes sønnen Frands Viggo Frederik opkaldt efter faderen, 18' Juli 1858 Oscar Vincenzo Emilius opkaldt efter sin morfar og morbror, 20' April 1861 Alexander Joachim Emanuel opkaldt efter sin morbror Joachim Emilius Francisco og tilsidst datteren Valborg Johanne Frederikke 16' November 1863.

*Alexander, Frantz, Johanne,
Amalie og Oscar*

Amalie blev i 1878 gift med Alfred Grønbæk, købmand i New York, og fik 4 børn dér. Alle Adams tre sønner blev gift og fik 2,3 og 2 børn, blev hattemagere og fortsatte firmaet, og Johanne blev i 1882 gift med mekanikus Johan Otto Julius Boldt i København, og fik 3 børn.

Husstanden på Kongens Nytorv omfattede Auroras døve søster Mathilde, en svensk niece Jenny Rylander og Auroras far Vincent Comestabile i dennes sidste år. En del af huset var også udlejet. Ved folketællingen 1880 noteredes på adressens 1' sal ægteparret, Alexander, Johanne, Jenny og Mathilde. I 1890 boede på 1' sal enken Aurora og Alexander, på 3' sal Frantz med hustru Julie f. Bret og søn Albert Frantz, 4 år.

1890 var lejen for ½ år ca.:
for stuen og mezzaninen 500 Kr.

for 1' sal	350 "
for 3' sal	250 "
for 4' sal	150 "
for sidehus 4 etager +	
baghus 5 etager	750 "

I Bilag 1 er bogstavret gengivet teksten i et brev, som giver et billede af harmoniske familierelationer og gensidig omhu til gavn for familiens bedste. Brevet er fundet i Alexanders tegnebog og er skrevet til ham 23' Januar 1884, mens han var under uddannelse i Paris. De første 3 sider har Frantz skrevet, hvorpå Adam har tilføjet den sidste side.

I Hattemagerlaugets protokol (i Kbh.s Stadsarkiv) underskrev Adam sig som "Åldramann" for 1' gang i Påske kvartal 1875. Hans sidste underskrift ses d. 13/1 1884. Som brevet viser var Adam mere syg, end han vilde være ved, og døde d. 4' Marts.

En annonce i Berlingske Tidende for 7' Marts meddelte:

Tirsdag Morgen den 4de Marts hensov blidt og roligt efter kun 24 Timers Sygeleie min kjære Mand, Fader og Svigerfader, kgl. Hof-Hattefabrikant Adam Frantz Bodecker, hvilket herved meddeles Slægt og Venner paa Børns, Svigerbørns og egne Vegne. København, den 6te Marts 1884

Aurora Bodecker

f. Comestabili

Begravelsen vil finde Sted Onsdag Kl. 12 fra Helligaandskirken.

I Bilag 11 gengives skiftet efter Adam, dateret 15' marts 1884, hvorefter Aurora hensad i uskiftet bo indtil sin død..

Aurora og Adam i moden alder

Amalie (f.1854)

Johanne (1863-1937)

Frantz (1855-96)

Alexander (1861-1924)

Oscar (1858-1925)

FIRMAET EFTER ADAMS DØD

Firma-protokollen i Københavns Stadsarkiv angiver 18' Marts 1884, at firmaet A.F. Bodecker er overtaget af hans enke som eneste ansvarlig indehaver, og at Frantz er fuldmægtig med begrænset prokura. Han havde fået borgerskab som hattemager i Kbh. 3' Maj 1881. Broderen Oscar ses ikke i Borgerskabsprotokollen, da han jo flyttede til Stockholm. Yngste broder Alexander fik borgerskab som hattemager i Kbh. 16' December 1886.

12/9 1889 bekendtgjorde Aurora i Berlingske Tidende, at Frantz og Alexander havde prokura. Efter Frantz' pludselige død af nyrebetændelse 1/5 1896 bekendtgjordes i Berlingske Tidende 24/10, at hans prokura var bortfaldet ved hans død.

Da Aurora døde 30/8 1904, blev hun baggravet på Garnisons kirkegård (se bilag 10). Alexander blev nu leder af firmaet, hvorved hans prokura bortfaldt. Hans tid som chef begyndte i den optimistiske periode indtil den første Verdenskrig brød ud i 1914. Den medførte radikale ændringer i samfundsforholdene, som fik uoprettelige følger for hans profession, og familiens tidligere relative velstand kunde ikke mere opretholdes.

Det har da været nødvendigt at optage lån i stigende grad, tildels blandt familiemedlemmer, og da Alexander døde 1/12 1924, blev det en tung lod for enken Mariane at videreføre firmaet. Der var ingen sønner, og datteren Ingeborg fik prokura og den daglige ledelse af firmaet. Det var endnu meget

usædvanligt for kvinder at stå i spidsen for et firma, og især da for en så udpræget herreforretning.

I Oktober 1931 indtrådte en mandlig partner, Anton T. Rasmussen, og Ingeborgs prokura blev tilbagekaldt. 14/11 1934 døde Mariane, og A.T. Rasmussen fortsatte forretningen alene, indtil den i August 1962 blev afmeldt af Handelsregistret. Filialen i Stockholm blev ledet af Oscar fra November 1882 til 1926. Han var dansk gift og havde 2 døtre. Efter 1926 fortsattes firmaet under samme navn, med L.C.W. Grancob som delejer, indtil han i 1969 gik konkurs.

Måske i forbindelse med udviklingen af de nye kvarterer ved Holmens Kanal besluttede Alexander sig til at blive lejer i Tordenskjoldsgade 24 og til i 1917 at flytte firmaet til lejede lokaler i Frederiksberggade 4.

Aurora Bodecker f. Comistabili

Hattenageren

Adam blev begravet på Garnisons Assistens-Kirkegaard nær den nuværende Østerport station. Placeringen er 4' Linie nr. 25 i 1' Afdeling. De følgende slægtninge er nedsat i familiegravstedet, som endnu vedligeholdes af familien:

- 12/3 1884 Adam Frantz Bodecker
65 år gl.
18/5 1904 Frk. Mathilde Olympia
Laura Comistabili 73 år
4/9 1904 Enkefru Aurora
Clementine Margrethe
Bodecker 75 år
22/1 1921 Enkefru Julie Marie
Helene Bodecker 55 år
6/12 1924 Fabrikant Alexander
Joachim Emanuel
Bodecker 63 år
19/11 1934 Enkefru Charlotte
Mariane Bodecker 66 år

20/11 1948 Fru Ellen Emma Aurora
Schouboe 58 år

3/11 1981 Fru Ingeborg Bodecker
84 år

Familiegravstedet

Birkerød April 2004

BILAG 1
(Til side 27)

Brevhoved: Nordisk Damp-Filthattefabrik

Kjøbenhavn, d. 23 Januar 1884

Ø

Ryesgade 19

Kjære Alexander!

Da Fader i disse Dage ikke er rask, og da han har Gigt i den højre Arm hvilket tildels forhindrer ham fra at skrive, har han anmodet mig om at besvare dit sidste Brev, da Fader mente at det var nødvendigt at Du saa hurtigt som muligt fik et Svar. Sagen er nemlig den at Fader synes ikke om den Plads som Du skal tiltræde hos Hieckel i Rue Tronchet, da han antager at det er en Plads hvor Du kommer til at staa i Butikken og pudse Hatte af og naar det gjøres fornødent kommer til at hjælpe med Expeditionen, det er jo for det Første ikke noget at opholde sig i Paris for da Du ikke har nødig at uddanne Dig i Kunsten at potensere en Hat, og for det Andet vil det blive en meget afhængig Plads, da Du vil faa Lov til at blive der om Aftenen saalænge der er Noget at bestille i Butikken, hvilket naturligvis vil være meget ubehageligt, og tjener jo egentlig talt heller ikke til nogen Ting; dog mener Fader at Du foreløbig skulde antage Pladsen og sé Tiden og Forholdene lidt an, maaske der dog kan være ét og Andet som Du kan lære, imidlertid skal Du saa en Dag naar Tid og Lejlighed gives dertil gaa til Barteil, hvor der arbejder en gammel Svend som er en god Bekjendt af Fader hans Navn er Gucher sé at faa fat i ham han taler en lille Smule Tydsk (han har forresten for flere Aar tilbage arbejdet her hos Fader) og naar han hører hvem Du er saa vil han med Glæde hjælpe Dig med alt hvad der staar i hans Magt; det er en rigtig rar gammel Fyr han kjender godt mig, da jeg opsøgte ham hos Barteil dengang jeg var i Paris. Gucher vil nok sige dig hvorledes Du har at forholde Dig, da Du jo nødvendigvis maa melde Dig ind i Hattemagersvendenes Forening saa snart som muligt. Faders Mening er da at Du skulde gjøre Dig Umage for at faa en Plads paa en større Fabrik i Paris for Ex. Barteil, Laville, Pineaud eller en af de andre større Forretninger, hvor Du kunde komme til at faa Arbejdet hurtigt og smukt fra Haanden, Fader mener nemlig at da Du nu har lært at faa Arbejdet smukt og til Fuldkommenhed paa et Aar (er) der endnu kun tilbage at ønske at Du kunde forene lidt Hurtighed sammen med et smukt Arbejde, og det vilde kunde opnaaes paa et Sted hvor der maaske er 10 à 12 Façonneurer som Alle staa sammen og hvor den ene ikke vil stikke op for den Anden, disse større Værksteder ere tillige altid i det rigtige Hattemagerkvarter, og der er det betydelig billigere at leve end i det Kvarter hvor Du nu er da det er det aristokratiske Kvarter, og alle de større Etablissementer ere der, og der ere Folk naturligvis vant til at betale meget højere Priser end i det rigtige indre af Paris, hvor man kan leve fuldkomment lige saa godt og 10 Gange billigere. Da jeg var i Paris spiste jeg ofte sammen med Macholderne i de smaa Braserier i Hattemagerkvarteret hvor Konen selv opvarter Gjæsterne, og hvor man gaaer igjennem Kjøkkenet først da det ligger nærmest ud til Gaden, og derefter ind i en lille bitte mørk Stue, hvor alt er renligt og propert, der faaar man rigtig god kraftig og velmagende Husholdningsmad og det er meget billigt, et saadant Sted vil jeg anbefale Dig at spise naar Du muligen kommer i Arbejde nede i det Kvarter; men naar Du først kommer ind i Foreningen og sammen med Svendene saa giver de Dig nok Anvisning paa hvorledes Du skal leve godt og billigt.

BILAG 1a

Iøvrigt synes jeg ogsaa at naar Du faaer Raad dertil saa skulde Du melde Dig ind i den danske Forening som har sit Lokale i Café du Danemark rue sct. Honoré ligeoverfor Hotel du Louvre; det er altid oplivende en Gang imellem at træffe Landsmænd, den Forening har forresten altid været meget anset baade herhjemme og i Paris. -

Iøvrigt har vi det ellers meget godt herhjemme, jeg tænker nok at Fader hurtig bliver rask igjen, Moder har det ogsaa nogenlunde godt nu og hilses Du fra hele den samtlige Familie samt fra Din hengivne Broder Frantz.

(I margin:) Jeg skrev et Brev til Dig for 8 Dage siden, adresseret til Reisser, det har han vel nok sendt Dig til Paris??

Mandag aften d. 26/2 84.

Som Du Ser har Frantz Skrevet dette Brev som Du ser av vad Grund, jeg har De sidste 10 a 12 Dage været meget dorligig, og Dertill er slaadt sig Gigt till, saaledes at jeg nesten icke har kunnet røre min hoyere Arm icke en gang har kunnet fore maden til min Mund uden at maatte føre Skededen med Den Venstre haand, men nu er det Gudskelov lit bedre og vill vell om någle dage blive godt i Gjen.

Jeg har modtaget Ditt Brev af 23. d. m. og Ser deri at Du Skulde begynde at Arbeide som i Gaar d. 25. Du kann ju nu Se tiden lit and og Se vorledes det Gaar Dig hos Herr Michell - og lade mig det vide Snarest mueligt og fortile mig vorledes at forhaaldene Stiller Sig derstedes, Du skall naturligvis ikke indga på något Angachement for længere tid for en at Du ser vorledes at det er der. i Hast

(I marginer:)

(jeg vill Sende til Dig naagle Frc. om et par Dage)

Du skall icke være Forknyt det kommerig bedre.

Du hilses Hjerteligt fron alle - Din Fader A F Bodecker

Kopi af brevets indledning med slutningen i margin

Overpræsident, Borgmester og Raad

udi den kongelige Residentsstad Kjøbenhavn,

Gjøre ritterligt: Aar 1856 den 4 Marti
er for os her udi Raadstuen fremkommen

Adam Frederik

født i Sverige den 5 Februar Aar 1852
vandt Borgerskab som Silkehallefabrikant og da af-
lagde sin Eed om Huldskab, Lydighed og anden Pligt,
som han Sans Kongelige Majestæt, vor aller-
naadigste Kærlige Konge og Herre, det Kon-
gelige Arvehuus, denne Stads Magistrat, og
sine Medborgere, var skyldig at berise, hvortil is-
vundne Borgerskab han nu forandred og for
Hællemagermester i Lauges blev indtænket

, saa at han sin Nøring med lige Ret-
tighed, som andre hans Medborgere Hællemagermestere
her i Staden kan søge og nyde. i Lauges

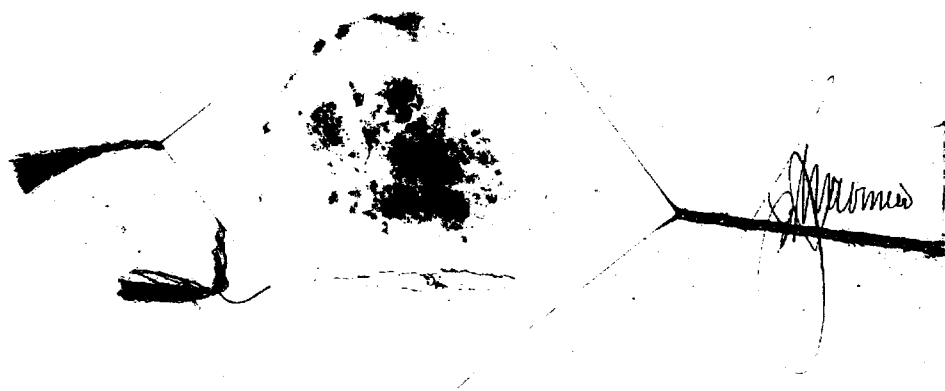
BILAG 2 a

*Lets til Bekræftelse under vore Hænder og Hæders
Segl.*

Kjøbenhavns Raadstue, Datum ut supra

Kontor

Carl Ingegerd Mønsted M.H.H. Dunsfeldt

Oldermand og Mestere

i

HATTEMAGERSLAUGET

i den kongelige Residentsstad Kjøbenhavn

Gjøre vitterligt at Hattemagersvend *Julius Wilhelm Franck*,
født i *Bræde*, midt i *Vest*, *Klosthus*, *Blaa-Lin*, 27 Aar
gammel, har arbejdet som Svend for os i *Stad* og i den Tid opført
sig *tro*, *sædelig*, *flittig* og som det anstaaer en *tro* Svend. Vi anbefale derfor denne
Svend til samtlige vore Laugsbrødre, og anmode om at hun paa sædvanmæssig Maade
maa blive hjulpet overalt paa sin Reise.

Kjøbenhavn den 4te August 1875

A. B. Bodecker
Oldermand.

Julius Høyer
Forsyrmænd.

J. H. Myllet
Folkmænd

Anbefaling for en hattemagersvend på rejse

BILAG 4
(til side 20)

FOR DOKUMENTER AF
FØRSTE KLASSE,
som afgaa 25 Kroner.
Stempel-Tarif N° 2.

FOR DOKUMENTER AF
ANDEN KLASSE,
som afgaa 100 Kroner.
Taxt: 15 Øre.

Ved Generalforsamlingen den 13. Oktober
1879.

eller

Alexander Bedecke

Oplaget i Kattensager Presse-Trykkeri

hans Pressenummer, er

God Fremtid

J. Frederiksen
Viceformand

M. Brøder
Formand

København den 20. Februar.

1880.

BILAG 5

(til side 25)

Rigsdagstidende 1872-73, Tillæg A, spalte 1331:

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag

(nemlig indfødsretsloven af 1/3 1873, som omhandler 22 personer)

4) Bodecker, Adam Frans, Hattemagermester i Kjøbenhavn, født 1818 i Bexhede Forsamling i Jönköpings Län i Kongeriget Sverig, kom i Aaret 1850 til Kjøbenhavn, hvor han arbejdede i Hattemagerhaandværket. Han vandt i 1852 Borgerskab som Silkehattefabrikant sammesteds, og ombyttede i Aaret 1856 samme med Borgerskab som Hattemagermester ligeledes i Kjøbenhavn. Han er gift med en dansk Kvinde, med hvem han har 5 Børn, er Ejer af den Ejendom i Kjøbenhavn, i hvilken han har sin Bedrift, og anbefales af Kjøbenhavns samlede Magistrat.

(Loven gik gennem 2x3 behandlinger i Rigsdagen uden personlige bemærkninger)

BILAG 6
(Til side 26)

Nr 4.

til Dokumenter eller Stempelpapire
forordningens § 5 litt. d.

42 Rigsbankskilling.

Beskr. 1854. Mulling.

Heil Lørdag!

Indstegnet Adam Frans Bodecher,
som agter at indgaar i Aftenskab med
Jensens Stuvor Clementine
Margrethe Camistabili, angiver for
nu end at Hilsen, til den
forraandede Eftersigelse fra Hvidt
Stad, at den end er ved at indkomme
med No. 4. -

Hvidstaden 19 Juni 1854.

Adm. Bodecher
A. F. Bodecher

BILAG 7
(til side 23)

Til

Kjøbenhavns Magistrat.

Skifte-af
Tvende uvillige Mænd bedes udmeldte for at vurdere til **Auktionsefterretning**
den *Boel efter afd. Fabrikant A. F. Rodde og Hustru*
tilhørende Ejendom, Matr. Nr. *212* i *H. Hums Gade* Kvarter,
Gade-Nr. *20* *pea Kongens Nytorv.*

Til Vejledning for Vurderingsmændene vedlægges:

1. Skjøde af *10 Novbr. 1858, indlagt 22 s. H.*
2. Skattekvitteringer for det sidste Halvaar samt Fortegnelse over alle øvrige Ejendommen paahvilende Afgifter og Byrder. *6 Stk.*
3. Brandforsikringspolice,
4. Maalebrev, *Arealbillede og 1 Tegning.*
5. Fortegnelse over den aarlige Lejemdtrægt, bilagt med Lejekontrakterne (*5* Stkr.) for saantlige efter skriftlig Kontrakt udlejede Lejligheder.

Kjøbenhavn, d. *15 Sept.* *1894.*

indk. 16/9 Kl. 8 *Ordnings*
den udmeldte bedes udmeldt i
omrønde Faldet.
J. Jørgensen

I Henhold til ovenstående Begjæring udmeldes herved

Tommest. F. C. Hansen
og Mester. Rasmus Rasmussen
til at foretage Vurdering i Henhold til den af dem afgivne edelige Forsikring.

Kjøbenhavns Magistrat, d. *16 September 1894.*

Bedes foretaget ved
indk. per brev af Kl. 10
Jørgensen
Ind. Jørgensen

[Signature]

Vilh. Rasmussen

For Udmeldelsen betales 1 Kr. 50 Ø.

BILAG 8

(til side 23)

Aar 1904, Onsdagen den 21 Septbr: indfandt vi undertegnede Vurderingsmænd os i Følge omstaaende Udmeldelse paa den nævnte Ejendom for at vurdere denne efter den derom fremkomne Begjæring.

Under Forretningen var til Stede for at meddele os de fornødne Oplysninger Herr Hattfabrikant A.J.E. Bodecker

Ejendommens Beskaffenhed og Inddeling beskrive saaledes
Grundmuret pudset med Baand og Vinduesindfatninger Forhus, Stue, Mesanin og 3 Etager, 20 ½ Fags Vinduer, i Stuen et stort Speilglasvindue og paa 1ste Sal 2 Speilglasvinduer, skifferdækket Vinkeltag, 2 Tagkviste 1 Fagslang, til Gaarden grundmuret Bagside 1 Fag, i Forbindelse med Forhuset et grundmuret Sidehus 4 Fag, høi Kjælder, 4 Etager, skifferdækket Halvtag, 3 Tagkviste 1 Fag Vindue i Gauvlen
Stueetagen Forstue pudset Loft og Vægge, en Gang med Udgang til Gaarden, en Hovedtrappe bestaaende 2 Løb i hver Etage, der fortsættes til Tagetagen, Mahonigelænder med Balustre, pudsede oliemalede Vægge og Løb, Gasledning med Lampet i hver Etage. Fra Forstuen en Indgang til en Butik med stor Speilglasrude, Glasloft, pudsede Vægge, Gas, Elektrisk og Varmeledninger, Opgang fra Butikken til Stueetagen i N° 22 adskilt med 2 Stk Jerndøre. Nedgang til 3 Lagerrum i Sidehusets Kjælder, pudsede Lofter, pudsede oliemalede Vægge, Entre med Opgang til Gaarden, en Spindeltrappe der fortsættes til Tagetagen, Væggene ere pudsede.
Mesaninen i Forhuset findes Entre, 2 Lagerrum med pudsede Lofter mellem Bjælkerne og pudsede Vægge. I Sidehusets Stueetage 2 Værelser med 1 Ovn, pudsede Loft og Vægge, Køkken med Komfur, Kogegas, Køkkenindretning, Vandledning, Spise og Pulterkammer.
1ste Sal Entre, et Værelse me 2 store Speilglasfag, pudsede dekorerede Vægge og Loft, Gesims og Roset, Porcelænsovn, 2 Værelser med 1 Ovn, pudsede Lofter det ene med Gesims, oliemalede Vægge, Køkken med Komfur og Indretninger et lille Kammer.
2^{den} og 3^{die} Sal er lig 1ste Sal
4de Sal Entre, 4 Værelser med panelede Tagskraaninger, 3 Ovne, Køkken med Komfur, Closetrum, Pige og Spisekammer. I Taget over Forhuset Hanebjælker er delt i 3 Rum
Et Sidehus til Venstre af Grundmur 3 Etager, 5 Fag, brudt Halvtag af Zink og Skiffer 3 Stk trerammede Tagkviste. I Stueetagen er inddelt i 2 Maskinrum pudsede Vægge, Brædeloft, En ligeløbs Trappe med Sprossengelænder der fører til Tagetagen, Gulvene ere af Beton.
1ste Sal et Værkstedslokale med pudsede Vægge og Loft, et Ildsted.
2 Sal lig 1ste Sal
Tagetagen med pusede Tagskraaninger ellers lig 1ste og 2 Sal.

Grundmuret Baghus, Kjælder, 4 Etager, et enkelt og to 1½ Fag Vinduer. Mansattag, Vinkeltaget dækket med Teglsten, Mansatten med Zink og 6 Stk Tagvinduer, samt en opmuret Kvist med et Vindue. Baghuset er sammenbygget med sidstnævnte Sidehus.

Kjælder er af Bræder inddelt i 4 Rum, Brædeloft og Betongulve.

Stueetagen Opgang fra Gaarden til Forstue hvor der er en Trappe med skæve Trin og Sprossengelænder, et Lagerrum med Nedgang til Sidehuset, et Kontor med pudset Loft tapetserede Vægge. Trappen fører til Tagetagen.

BILAG 8a

1ste 2^{den} og 3 Sal er inddelt i 2 Rum dels pudsede Loftet mellem Bjælkerne, dels med Pap, berappede Vægge.

Mansatetagen er i 2 Rum pudset Loft og Tagskraaninger, Varmeledning, Et Rum over Hanebjælkerne

Gaarden er Betonlagt, der findes et Vandudtræk, 4 Fag støbt Jernstakit samt et sodet Retiradebygning af Tømmer og Bræder, et PISOIR, Zinkdækket.

Ejendommens sidste Kjøbesum ifølge Auctionsskjøde af d. 10 Novbr. 1858 var 18,860 Rbdl.

" er Brandforsikret i Købh: Brandforsikring ifølge Police af 4 Juni 1888 for 61,200 Kr:

Grundens Areal er 687 □ Alen.

Den paa Eiendommen hvilende Bankhæftelse er 1170 Rdl = 2,340 Kr:

Beregningen over Eiendommens Indtægter og Udgifter beregne vi saaledes

Den samlede Leieindtægt udgjør ifølge Kontrakter og Leiefortegnelse... ..10,350 Kr: " Ø

De aarlige Skatter udgjør518 Kr: 18 Øre

"	Renovation		33	"	20	"	
"	Skorstensfeining	circa	13	"	"	"	
"	Brandprimie		21	"	80	"	
"	Reparationer m. m.		1520	"	22	"	
"	Rente af Bankhæftelsen		93	"	60	"	2,200 Kr: " Ø
			Indtægtsoverskud				Kr: 8,150 " " Øre

Eiendommens Værdi i Handel og Vandel ansætte vi efter bedste

Overbevisning til 155,000 Kr: skriver Et Hundrede og Fem og Halvtredsindstyve Tusinde Kroner. -

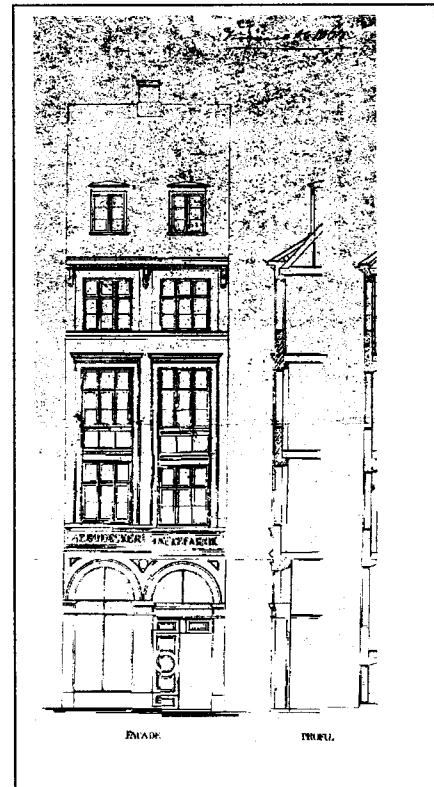
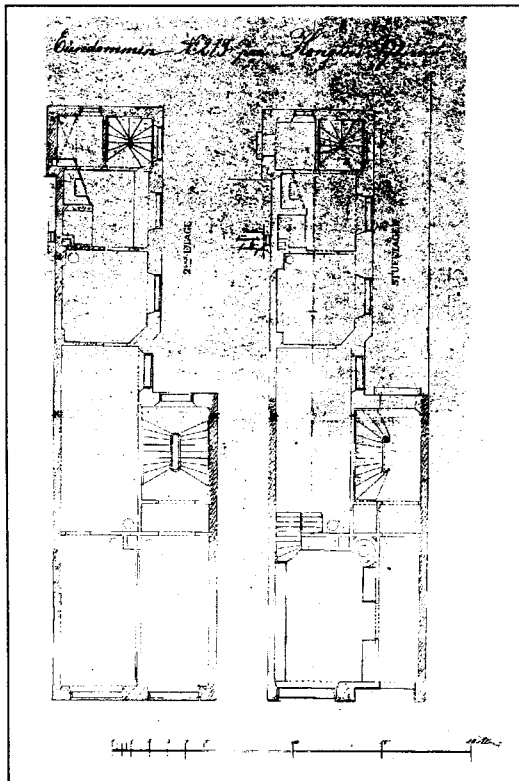
Ovenstaaende Forretning er udført i Henhold til den af os til Stadens Magistrat indgivne skriftlige edelige Forsikring om efter bedste Evne og samvittighedsfuldt at ville røgte det os betroede Hverv. Dette, saa vel som at ingen af os er beslægtet eller besvogret i op- eller nedstigende Linie eller i første eller anden Sidelinie med Eieren af den vurderede Eiendom, bevidne vi herved med vore Underskrifter. -

R. Larsen

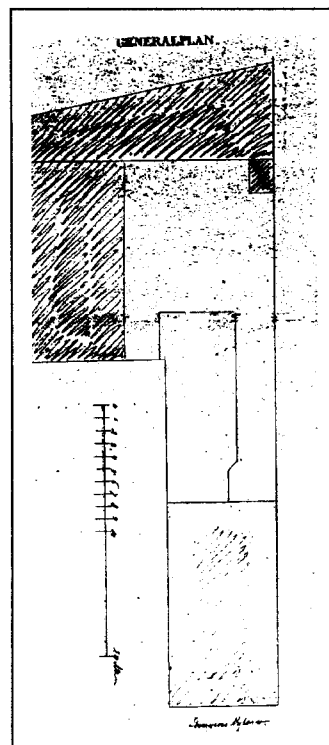
Ferd. C. Hansen

I Diæter tilkommer hver 8 Kr. i alt 16 Kr.

BILAG 9
(til side 23)

Kongens Nytorv Nr. 20 - Planer over 2'Etage og Stueetage, facade og snit

*Grundplan
(Nabohus skraveret)*

Ltr. *R* Linie Nr. 25. 1. Afdeling

BEGRAVELSES-BREV

Paa Gamisons Assistents-Kirkegaard er overladt til
Enkefru Aurora Bodecker f. Comistabili

et Gravsted, som indtager en Plads af 24 Alen, hvorfor, efter Forordningerne, er betalt
for 20 Aar 48 Kroner 75 Øre, hvilke *firtilfælde kroner og*
supplimenter overførte Kirken til Indtægt for Aaret 1884, og er det derhos tilladt
Eierinden paa egen Bekostning at lade dette Gravsted indrette, dog saaledes,
at naar Monument sættes eller naar Liigsteen lægges paa Graven, med hvilken sidste Ind-
hegning af Metal 1. Klasse, erlægges for Monument 16 Kroner og for Liigsteen eller
Indhegning 8 Kroner for hvert Tidsrum af 20 Aar, hvori Monument, Liigstenen eller Ind-
hegningen ønskes ændret, alt saaledes, at samme ikke kommer paa Graven eller Kirkegaarden
hverken nu eller senere til nogen Udgift eller Bekostning.

Og skal dette Gravsted saaledes tilhøre
Enkefru Aurora Bodecker

i *20* Aar, dog paa 1 Aar, at hvergang Liig
nedsættes, saadant, som med Kirkeværgens Samtykke og derhos overføres til Kirken de
Rettigheder, som de dervedende eller tilkommende Anordninger bringer med sig.

Dersom dette Gravsted ikke efter 20 Aars Forløb fornyes, er det hjem-
faldet til Kirken, og dens Værge er berettiget til at disponere derover.

Dette til Bekræftelse under min Haand og Kirkens Segl.

København, den 8de Marts 1884.

*1884. 2. 12de Marts ankom
H. Jørg. Skolefabrikant
Wam Franch Bodecker
25 Aar 9de Olufsen*

Olufsen

*Den 12de Dag er erhvervet
Kommend- og Indførsels-
sed for 20 Aar, bet. 24 Kroner
Olufsen.*

Begravelses-Brev

for
Enkefru Aurora Bodecker f. Comistabili

paa 20 Aar fra 8de Marts 1884 til samme Dag 1884

Pag. 40.

BILAG 11

(Til side 27)

Skifte efter Adam Frantz Bodecker

(Hvidebog 1884 8/2 - 85 16/5, side 60 nr. 746)

I Forbindelse med tidligere sket Anmeldelse om, at min Mand, kgl. Hof-Hattefabrikant Adam Frantz Bodecker, d. 5 d.M. er afgaaet ved Døden her i Staden, tillader jeg mig herved at meddele at jeg ønsker at forblive hensiddende i uskiftet Bo med min Mands og mine efternævnte 5 fælles myndige Børn nemlig:

Frants Viggo Frederik Bodecker

Oscar Vincent Emilius Bodecker

Alexander Joachim Emanuel Bodecker

Frantsine Olympia Amalie, gift med Alfred Grønbech, bosat i New York

Valborg Johanne Frederikke, gift med Mekanikus Otto Boldt her i Staden.

Jeg tillader mig at tilføie, at min afdøde Mand ikke har været i andet Ægteskab end med mig og at han af dette Ægteskab ikkun har efterladt sig vore ovennævnte 5 Fællesbørn af hvilke de tre Sønner den ene med sin af Magistraten beskikkede Kurator Kgl. Fuldmægtig C.A. Ammundsen, og min Svigersøn Hr. Otto Boldt, have meddelt deres Samtykke til min Hensidden i uskiftet Bo, saaledes som nedenfor findes anført, og forsaavidt angaar min i Amerika fraværende Datter og dennes Mand A. Grønbech, tillader jeg mig at henvise til den af Overpræsidenten for disses Vedkommende givne Tilladelse til min Hensidden i uskiftet Bo.

Overpræsidentens Skrivelse saavel som Daabsattest for min Søn Alexander, samt den ovenmeldte Kuratorbesikkelse tilligemed Gjenparter af disse Dokumbter vedlægges. -

Kjøbenhavn d. 15 Marts 1884, Aurora Clementhine Bodecker

f. Comistabili

(Stempel 4 Kr.)

Vi meddele herved vort Samtykke til at vor Moder og Svigermoder maa indtil videre forblive hensiddende i uskiftet Bo, idet vi hver for sit Vedkommende forbeholde os Ret til naarsomhelst vi maatte ønske det, at forlange afholdt Skifte efter vor afdøde Fader og Svigerfader.

Kjøbenhavn d. 15 Marts 1884

Alexander Bodecker

Otto Boldt

Frantz Bodecker

Oscar Bodecker

Som Kurator for Alexander Bodecker

Ammundsen

Set i den Kgl. Landsover-, samt Hof- og Stadsretten d. 15 Marts 1884

Deuntzer

(I Margin:) Den 15 Marts 1884

Kuratorbesikkelsen og Overpræsidentens Bevilling foreviste og Gjenparter leverede.

..... forevist Fuldmagt fra Alfred Grønbech og Frantsine født Bodecker til Konditor Laurits Dyresen dateret New York den 2/4 1884

Vedlagt Samtykke fra Sidstnævnte i Henhold til denne Fuldmagt paa Alfred Grønbechs Vegne til at Fru Bodecker hensidder i uskiftet Bo.

BILAG 12
(till side 16)

**Berömd butiksinredning
såldes för 210 000**

STOCKHOLM Delar av inredningen från hattaffären Bodecker såldes igår för 210 000 kronor på Stockholms auktionsverk. Utropspriset var satt till 20 000-25 000 kronor. Butiken, där Stockholmssocieteten handlat sina huvudbonader i generationer, öppnades 1882 av A F Bodecker. Inredningen bestod bland annat av diskar, skåp och en 3,6 meter hög spegel. (TT)

E
fr
ST
lig
ar
de
ble
me
ka
uts
till

Hans Graucob och Gun Nowak vid fyra av de kornischer med skulpterade fårhuvuden från Bodeckers hattbutik som just bytt ägare.

FOTO: LARS EP

Avisudklip dateret 25' Feb. 1997

Hatthistoria under klubban

**Auktion. A F Bodeckers sekelgamla
butiksinredning såldes på Lilla Kvalitén.**

Av Martin Stugart

08-738 10 68

I gar susade historiens vingslag genom auktionsverkets lokaler på Jakobsgratan. A F Bodeckers sekelgamla inredning skulle gå under klubban.

Vem kunde tänkas vilja köpa spegelskåpen i nyrenässans, kornischerna med sina skulpterade färhuvuden, pelarna med kannelyrer, de vackert etsade glastrutorna?

Auktionsverkets intendent Bertil Carlsson har aldrig upplevt maken.

– En lika ärevärdig firmas inredning – nej, inte på åtskilliga år.

Utropspriset har satts till 20 000 kronor. Alla insiktsfulla vet att slutsumman hamnar långt högre än så.

Lilla Kvaliténs auktion börjar klockan 10. Salen är fullsatt.

Budgivningen går snabbt. Inom kort står kampen mellan en soignerad dam i yngre medelåldern på sjätte bänk och en okänd herre i telefon.

Ingendera parten vill ge sig.

80 000–85 000–90 000–95 000–

100 000, mässar auktionsförrättare Bo Tellström. 150 000–155 000–160 000–170 000–180 000–190 000–
TVAHUNDRATUSEN!

Den soignerade damen håller envist kvar sin skytt i luften. Till slut kan hon triumferande slå knytnäven mot knät. Bodeckers inredning är hennes för 210 000 kronor.

Damen, Gun Nowak, är chef för sminkfirman FACE, internationellt etablerad med centrum i New York. I vår öppnar hon sex nya butiker i Japan, sedan ytterligare en i Stockholm.

Hon gratuleras av Hans Graucob, chef för Bodeckers hattbutik fram till 1960. Då insåg han att tiderna hade förändrats.

Fina herrar köpte inte hatt längre. De gick barhuvade eller hade sportkeps.

– Det är bilarnas fel. Ingen kan

ha hög hatt bakom ratten, förklarar han lakoniskt.

A(dam) F(rans) Bodecker föddes i Kalmar. Efter studier i Paris grundade han sin egen hattfirma i Köpenhamn 1852.

Hans tre söner öppnade filialer i S:t Petersburg, Helsingfors, Kristiania, Göteborg och Stockholm. Butiken på Fredsgatan blev den mest seglivade.

Den grundades av äldste sonen, Oscar Bodecker, 1882. Ludvig Graucob steg in som kompanjon 1919 och övertog butiken 1926.

– I hela mitt liv har jag levt med fars hattbutik. Min syster Ingrid Sporrang och jag ville absolut vara med i dag, berättar Hans Graucob.

Ni frestades inte att vara med och bjuda?

– Nej, nej. Vi är här av sentimentala skäl.

Även medlemmar av släkten Bodecker hörde av sig i går till Lilla Kvalitén.

Äldre stockholmare minns säkert butiken på Fredsgatan, där stans eleganta herrar köpte sina hattar. Tre av stamkunderna hette Oscar II, Gustav V och Gustav VI Adolf; en fjärde var kronprins Carl (XVI) Gustaf.

Fast han föredrog kepsar.

UD köpte hattbutiken 1977 för att utvidga sina domäner. Byggnadsstyrelsen ägde huset och såg till att transaktionen genomfördes.

Inredningen såldes till Jerns skosalonger. Sedan dess har den förvarats i magasinet.

I går lyste Gun Nowaks ögon av glädje över sitt köp:

– Vi har fem butiker i Stockholm, bland annat på Gamla Brogatan, i Sturegallerian och på Mäster Samuelsgatan. I maj öppnar vi ännu en butik på Biblioteksgatan.

Och där passar Bodeckers inredning in precis!

Fotnot: En kannelyr är en lodrät räffla på t ex en kolonn eller ett stolsben.

Slægtskrønikens kapitler

Direkte aner:

			Afsluttet md/år
1 - Herredsfogden	* Anders Hansen Korsebjerg	ca. 1600-1665	04.02
2 - Langelænderne	* Bondeslægter	1600-1850	03.92
3 - Pellerne på Langeland	* Pelle-slægten	1606-1995	95
4 - Præsten	* Hans Andersen Korsebjerg	1628-1697	02.02
5 - Themand og Vintapper	* Andreas Hansen Kaarsberg	1681-1756	12.98
6 - Kobbersmedene	* Bodecker-klanen	1700-1850	12.94
7 - Købmand og Vinhandler	* Peter Andreasen Kaarsberg	1719-1774	07.03
8 - Selvejrbonden	* Hans Rasmussen	1740-1816	08.93
9 - Papirmagerne	* Widerström-slægten	ca. 1740-1840	12.96
10 - Brændevinsbrænderen	* Niels Larsen Høygaard	1746-1792	11.96
11 - Købmand og Klædehandler	+ Hans Kaarsberg	1757-1826	
12 - Garveren	* Johan David Bodecker	1767-18??	01.97
13 - Konditoren	* Louis Comestabile	1770-18??	02.90
14 - Degnen	* Peter Magnus Hammer	1776-1822	01.94
15 - Sæbesyderen	Jacob Friederich Eszlinger	1783-1841	
16 - Den enlige moder	* Lovise Marie Hammer	1816-1894	10.94
17 - Hattemageren	* Adam Frantz Bodecker	1818-1884	04.04
18 - Arkitekten	* Henrik Vilhelm Brinkopff	1823-1900	10.91
19 - Stationsforstanderen	Broder Wigelsen Kaarsberg	1824-1902	
20 - Sagføreren	Richard Wigelsen Kaarsberg	1889-1935	

Sidelinier:

21 - Den ærlige slave	* Anton Henrik Comestabile	1792-1853	09.02
22 - Filosoffen	Hans Brøchner	1820-1875	
23 - Etatsraadinden	Magdalene L.M. Kjellerup	1826-1912	

-
- * Afsluttet
 - + Påbegyndt

Tavler:

* Slægten Kaarsberg fra Korsebjerg i Ubberud sogn	12.99
* Blandede rødder (Anetavle for Jørgen Kaarsberg)	01.01

Eunices slægt

* Os Colonizadores - Ascendência de Joaquim Egydio de Cerqueira César	10.97
* As raízes dos Cerqueira César - Descendência do mesmo	06.98
* As raízes dos Pereira de Castro	11.97

April 2004

